

TÁMOGATÁS

A kezdeti nehézségek ellenére a teljesen új rendszerben az érintettek erejükön felül teljesítettek, a tapasztalatokból pedig levonhatók a jövő évre vonatkozó konzekvenciák.

SZABADKERESKEDELMI TÁRGYALÁSOK

Az EU jelenleg is tárgyal Ausztráliával a szabadkereskedelmi megállapodás megkötéséről. A tervezet alapján az EU 20 ezer tonna juhhús behozatalára ajánl fel 0 százalékos vámot.

HUNLAND

A JKÁE május végén választotta elnökségi tagjának Oláh Tibort, a Hunland kiskérődző-kereskedelmi vezetőjét. Vele beszélgettünk a kiskérődző ágazat helyzetéről és a kereskedelmi tendenciákról.

Magyar Juhászat és Kecsketenyésztés

Szerkeszti
a szerkesztőbizottság
32. évfolyam
2023/6

A szerkesztőbizottság tagjai: Jávor András tiszteletbeli elnök,
Borovka Zsuzsanna, Kirsching Ágnes, Kukovics Sándor, Lehoczki Áron.
Főszerkesztő: Mezőszentgyörgyi Dávid

Kirsching Ágnes

A szilaj pásztorkodástól a támogatás fűlszám szerinti igényléséig

Becsületére válik minden juhásznak, aki idén is benyújtotta igényét a termeléshez kötött anyajuh tartás-támogatásra, ugyanis majd' 20 éves gyakorlatot kellett rövid idő alatt felülírniuk, megtanulniuk. Hiába hívtuk fel minden tagunk figyelmét, hogy ez évtől megszemélyesítik a kérelmet, hogy fűlszám szerint kell támogatást igényelni, és hogy a kérelmezés határideje megegyezik a terület alapú és a többi állat alapú támogatásával, nem volt zökkenőmentes a kérelmek beadása.

A megszemélyesítés során folyamatosan jeleztük a hibákat az Államkincstárnak, ahol megpróbálták a lehető legrövidebb idő alatt kivizsgálni és megoldani az eseteket. Az instruktorok, a gazdálkodók és a falugazdászok munkáját megnehezítette, hogy sokszor leállt a központi adatbázis, az adatok és a listák nem frissültek. Az adatbázis fejlesztése nélkülözhetetlen, ha szankciós időszakot is bevezetnek, és ha a támogatási kérelem benyújtására idén rendelkezésre álló hat hetet le kívánják rövidíteni.

A juh és kecske ENAR-rendszer több évtizede működik és folyamatosan finomítottuk, és ezalatt sok tapasztalatot szereztek az üzemeltetésében résztvevők. Sokat változott a gazdálkodók gyakorlata, és az ENAR funkciói is sokat erősödtek. Mindeközben az informatikai lehetőségek is korszerűsödtek. Napjainkra az ENAR jogosultsági feltétellé vált az ágazat működéséhez nélkülözhetetlen EU-s támogatások lehívásához.

Probléma volt, hogy sok juhásznak nincsen Ügyfélkapuja, ezért papíron küldik el a Nébih-nek a szállítóleveleket. Ezek feldolgozása egyébként is több hétbe telik, de ha hibásan küldték be őket, akkor még több időt vesz igénybe. A webENAR nagyon jó és hasznos felületnek bizonyult, javasoljuk a továbbfejlesztését annak érdekében, hogy idővel teljesen kiválthassa a szállítások papíron való bejelentését. Véleményünk szerint ez kellene hogy legyen a leggyakoribb beküldési forma. Előnye a gyors és pontos adatközlés, és a program által ellenőrzött felület, ami eleve kiszűri a rögzítési hibákat!

Az MJKSz 7294 juhtartó 786 352 egyedéről adott ki állatlétszámra vonatkozó instruktori igazolást 2022-ben, az Államkincstár adatai szerint tavaly 750 447 volt a kérelmezett egyedek száma. Idén 7103 juhtartó 806 355 egyedére adtak ki igazolást a kollégák. Ebből nagyjából az előző évihez hasonló számok látszódnak az igazoláskiadások esetében, de egyelőre nem kaptunk tájékoztatást az Államkincstártól, hogy idén végül mennyi egyedre kérelmeztek támogatást.

Összességében, a kezdeti nehézségek ellenére a teljesen új rendszerben mind a juhtartók, mind kollégáink, mind a NAK, az Államkincstár és a Nébih erején felül teljesített, de le kell tudni vonni belőle a jövő évre vonatkozó konzekvenciákat, és tanulhatunk belőlük.

Megfontolandó, hogy a 2027 utáni időszakban a támogatás feltételeinek bővítése és a jelenlegi feltételek mellett a hasznosult szaporulat meghatározásával, a termelési mutatók javításával a hatékonyság növelését célozva segítse a gazdálkodás versenyképességét. Azonban ez akár jelentősen befolyásolhatná a támogatás igénylésének lehetőségét és hajlandóságát, de az ágazat szereplőinek hatékonyságnövelés irányába tett erőfeszítéseit elősegítené. Javíthatná az ágazat jövedelmezőségét.

Változott a juh- és kecskefélékre vonatkozó ENAR-rendelet

■ Május 10-ével módosult a juh- és kecskefélék egyedeinek Egységes Nyilvántartási és Azonosítási Rendszeréről szóló 182/2009. (XII. 30.) FVM-rendelet. A módosítás értelmében a továbbtartásra meghagyott juhokat és kecskéket legkésőbb kilenc hónapos korukig meg kell jelölni, tartós jelöléssel kell ellátni. A rendeletmódosítással a gazdálkodóknak több idő áll rendelkezésére az állatok kötelező jelölésének végrehajtására, vagyis elkerülhetővé váltak az állatok nyári jelölésével együtt járó állategészségügyi problémák.

Változott a tenyészkosok és tenyészbakok tenyésztésbe állításának a támogatása

■ A Magyar Közlöny 2023. május 9-ei 68. számában jelent meg a 22/2023. (V. 9.) AM-rendelet, amelynek 6. pontja (17-20. §-ok) módosította a tenyészkosok és tenyészbakok tenyésztésbe állításának mezőgazdasági csekély összegű támogatásáról szóló 74/2016. (XI. 29.) FM-rendeletet.

A május 9-ei rendeletmódosítással a 2023. április 1. után értékesített vagy vásárolt, saját tenyészetben beállított növendék tenyészkosokra a 2023. október 1. után benyújtott támogatási kérelmekben már nem lehet támogatást igényelni. Fontos, hogy a növendék bakok 45 ezer Ft/egyed támogatása továbbra is fennmarad, mert tenyésztéstechnológiai okokból ebben a korban értékesítik őket.

Továbbá, a rendelet módosításával saját beállítás esetén a tenyésztő csak „A” minősítésű tenyészkost, illetve tenyészbakot állíthat be a saját állományába, ha támogatást kíván igényelni az állomány genetikai értékének növelésére.

A termeléshez kötött közvetlen anyajuh tartás 2023-as támogatása

■ Azok után az anyajuhok után igényelhetnek támogatást a termelők az egységes kérelem keretében, amelyek a birtokon tartási időszak utolsó napján legalább 1 évesek. A támogatási kérelmen bejelentett állatokat a mezőgazdasági termelőknek az egységes kérelem benyújtásának határidejét követő naptól kezdve legalább 100 egymást követő napon a tenyészetükben kell tartaniuk (birtokon tartás). Eszerint a birtokon tartási időszak 2023. június 10. és szeptember 18. közötti 100 napot jelenti.

A támogatásnak továbbra is feltétele, hogy a kérelemben megjelölt nőivarú egyedeket igazoltan törzskönyvi kivonattal vagy származási igazolással ellátott kossal fedeztessék. Az Államkincstár a tenyészetben lévő állományra vonatkozó adatokat a Magyar Juh- és Kecsketenyésztő Szövetségtől bekéri.

A birtokon tartási időszak alatt kieső egyedek csak olyan nem kérelmezett egyedekkel pótolhatók, amelyek a birtokon tartási időszak kezdetétől önmagukban is teljesítik a támogatási feltételeket, és a birtokon tartás egész időszaka alatt a kérelmező tenyészetében állnak. A kiesett egyedek pótlását a kiesés napjától számított tizenöt napon belül be kell jelenteniük a mezőgazdasági termelőknek a Kincstárnál, elektronikus úton, az Ügyfélkapun keresztül.

Az anyajuh tartás közvetlen támogatása vissza nem terítendő támogatás.

A bárányárak alakulása a 23. héten Európában és Magyarországon

Az Európai Unióban a huszonharmadik héten is folytatódott a nehéz bárányok és a könnyű bárányok árának a csökkenése. A nehéz bárány átlagára a 2023. június 11-ével végződő 23. héten 752,2 euró/

100 kg vt. (vt. = vágott testtömeg), a könnyű bárány átlagára pedig 700,0 euró/100 kg vt. volt az EU-ban.

A nehéz bárányok ára 0,1 százalékkal, a könnyű bárányoké pedig 1,0 százalékkal csökkent az egy héttel korábban rögzített értékekhez képest (22. heti árak: nehéz bárány-átlagár: 753,1 euró/100 kg vt., könnyű bárány-átlagár: 706,7 euró/100 kg vt.).

A 23. héten a nehéz bárányok ára 0,6 százalékkal, a könnyű bárányok 1,5 százalékkal volt alacsonyabb az egy hónappal korábban rögzített értékekhez viszonyítva. Az előző év hasonló időszakában rögzített értéket a nehéz bárányok ára 0,9 százalékkal, a könnyű bárányoké pedig 5,1 százalékkal haladta meg.

Minden EU-tagállamnak hetente jelentenie kell a Bizottságnak az élő vágóállatok árát, ez alapján készítenek heti jelentést a vágott testre átszámított árakról. Közöljük a kis súlyú bárányokra vonatkozó információkat. (Forrás: EU Bizottság, AKI PÁIR)

JUHÁRINFO, június	
Kategóriák	Felvásárlási árinformációk 2023. június hóra* (Ft/kg)
Exportbárány	
16–20 kg	–
20–24 kg	1470–1510
24–27 kg	1400–1470
27–30 kg	1355–1400
30 kg felett	1310–1355
Vágóállat	
(Ft/kg)	
Selejtanya	525–680
Tenyészállat	
(Ft/egyed + áfa)	
Növendék kos	66 500–97 600
Növendék jerke	56 500–95 200
Tenyészkos	157 800–212 500
Anyajuh	37 300–48 900
Gyapjú (Ft/kg)	82–105

*Az árak tájékoztató jellegűek (a bárányárak 7%-os kompenzációs felárat tartalmaznak, a hónap elején kapott információk alapján).

Könnyűbárányok (13 kg-nál kisebb vágott súly) ára 2023. 22 – 23. héten *Ft/kg vágott súly			
Országok / hét	2022. 23. hét	2023. 22. hét	2023. 23. hét
Magyarország	2896	3075	0
Bulgária	3579	3612	0
Görögország	2368	2660	0
Spanyolország	2643	2810	2825
Horvátország	3189	3578	3664
Olaszország	2343	2229	2212
Portugália	3158	2689	2704
Szlovénia	2365	2640	2543
Szlovákia	0	0	0
EU-átlag	2525	2635	2645

Átszámítva az MNB hivatalos középárfolyamán. 2022. 23. hét: 1 euró = 384,12 forint, 2023. 22. hét: 1 euró = 370,87 forint, 2023. 23. hét: 1 euró = 373,04 forint. Forrás: Európai Bizottság, AKI PÁIR

Könnyűbárányárak alakulása a 23. héten

A könnyűbárányok ára a 23. héten Portugáliában 0,4 százalékkal emelkedet, Szlovéniában 3,4, Spanyolországban 1,9, Horvátországban pedig 0,8 százalékkal mérséklődött. A 23. hétről a könnyűbárányok áráról nem áll rendelkezésre adat Bulgáriából, Görögországból és Olaszországból.

Az Európai Unióban a könnyűbárányok átlagos ára 2023. májusában 709,65 euró/100 kg vt. volt, Magyarországon pedig 833,68 euró/100 kg vt. Az Európai Unióban a könnyűbárányárak 6,9 százalékkal emelkedtek 2022 azonos időszakához képest, Magyarországon pedig 3,9 százalékkal.

A szabadkereskedelmi tárgyalások hatása az EU juhhúságazatára

Jelenleg is tárgyal az EU Ausztráliával a szabadkereskedelmi megállapodás megkötéséről. A tagállamoknak elküldött megállapodástervezet alapján az EU 20 ezer tonna juhhús behozatalára ajánl fel 0 százalékos vámot Ausztráliának.

Mint ismeretes, az EU-tagországok közös kereskedelmi megállapodások formájában szabályozzák kereskedelmi kapcsolataikat a harmadik országokkal. Ausztrália és Új-Zéland, a két legnagyobb juhhúsexportőr tekintetében még 2018-ban fogadták el a tárgyalások irányelveit. Az EU és Új-Zéland 2022. júniusában megkötötte a szabadkereskedelmi megállapodást, amit még jóvá kell hagynia az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak, mielőtt hatályba lépne.

Az ausztrál szabadkereskedelmi megállapodás tárgyalása azonban még tart, bár igen előrehaladott állapotban van, és az a cél, hogy még a nyári ülésezési szünet előtt megkössék. Ennek érdekében *Don Farrell* ausztrál kereskedelmi miniszter június elején Brüsszelben találkozott *Valdis Dombrovskis*-szal, az EU kereskedelmi biztosával, ezután dolgozzák ki a piacra jutásra vonatkozó ajánlat részleteit. *Ursula von der Leyen*, a Bizottság elnöke július első felében tervez látogatást tenni Ausztráliában, Új-Zélandon és a csendes-óceáni térségben.

Az európai mezőgazdasági termelők és szövetkezeteik legerősebb érdekképviseleti szervezete, a *Copa-Cogeca* általánosságban támogatja az EU kereskedelmi megállapodásának menetrendjét. A szervezet elismeri, hogy a megállapodás számos előnnyel járhat, ugyanakkor hangsúlyozta, hogy rendkívül érzékenyen érinthet több ágazatot is az EU-ban – köztük a juhágaazatot is –, amelyek már most is nagy nyomás alatt vannak, egyrészt más kereskedelmi megállapodások kumulatív hatása, másrészt a brexit miatt. A szervezet szerint emiatt egyes mezőgazdasági termékek esetében külön figyelmet kellene fordítani a kvóták és átmeneti időszakok meghatározására, a legérzékenyebb termékeket pedig akár teljesen ki is kellene zárni a megállapodásokból.

Elmondható, hogy az EU juhágaazata – és azon belül kiemelten a juhhústermelés – az európai kulturális és gasztronómiai örökség alappillére. Az ágazat számos eddig nem tapasztalt kihívással szembesül, például történelmi aszályal, energiaválsággal, égbe szökő inputárakkal, háborús inflációval, valamint az

EU egyre szigorúbb állatjóléti és környezetvédelmi szabályozásával.

Mint ismeretes, Ausztrália kedvező éghajlata, földrajzi viszonyai és hatalmas állományja optimális feltételeket biztosít a hatékony nagyüzemi termeléshez. A termelési feltételeknek az EU tagországok és Ausztrália közötti különbözőségei egyben jelentős árkülönbséget eredményeznek az EU piacán. Az ausztrál juh- és kecskehúst ugyanis sokkal alacsonyabb áron kínálják, mint az uniós termékeket, ami erőteljes versenyt eredményez a közösség belpiacán.

A juhágaazatot és a juhhústermelést érzékeny ágazatnak kell tekinteni az EU-ban,

mert a kereskedelmi feltételek bármilyen változása komoly következményekkel járhat az uniós piacon. Az EU juhállománya és juhhús fogyasztása fokozatosan csökken, ezért most bármilyen piaczavaró tényező érzékenyen érintené a belső ellátási láncokat, könnyen zavar keletkezhet az uniós juhhúspiacán. A *Copa-Cogeca* szerint a folyamatban lévő kereskedelmi tárgyalásoknak az volna a feladata, hogy a megállapodás fenntartsa a piaci egyensúlyt, a kiszámíthatóságot, hogy nyitott és tisztességes versenyfeltételeket teremtsen, és hogy az importot az EU piacát jellemző szezonális figyelembe vételével, azzal összhangban alakítsa.

Nem szabad figyelmen kívül hagyni azt sem, hogy az EU piaca a brexit óta jelentősen megváltozott, hiszen az EU-28-ban az Egyesült Királyság „szívta fel” az EU-ba irányuló új-zélandi juhhúszállítmányok körülbelül 50 százalékát és az ausztrál juhhúszállítmányok közel 75 százalékát.

Az ausztrál Mezőgazdasági, Halászati és Erdészeti Minisztérium állítja ki az Európai Unió és az Egyesült Királyság juh- és kecskehús vámkontingenseire (TRQ) vonatkozó bizonyítványokat. Az ausztrál exportőrök e kontingensek keretében nulla vámtétel mellett exportálhatnak meghatározott mennyiségű támogatható terméket az EU-ba és az Egyesült Királyságba. Az Egyesült Királyság EU-ból való kilépésekor a korábban rendelkezésre álló 19 186 tonna juh- és kecskehúrra vonatkozó hozzáférési mennyiséget felosztották az EU és az Egyesült Királyság között. A jelenlegi felosztás a következő: 5851 tonna kerülhet az EU-ba és 13 335 tonna az Egyesült Királyságba.

A tagállamok számára megküldött ausztrál megállapodástervezet szerint az EU 20 ezer tonna juhhús 0 százalékos vámtétellel való piacra jutását kínálja fel a Csendes-óceáni országnak. Hétéves átmenet után az összesen 20 ezer tonnából 6667 tonnát különítenek el „füvel takarmányozott” friss és hűtött juhhúrra, a fennmaradó 13 333 tonnát pedig a „füvel takarmányozott” fagyasztott juhhúrra.

A jelenlegi környezetben mit eredményezhet mindez az EU juhhúspiacán?

A Zöld Megállapodás keretében az EU számos környezetvédelmi megfontolást helyezett előtérbe az intézkedéseiben, csakhogy ezek egy részének gyakorlati alkalmazhatósága a gazdaságok szintjén megkérdőjelezhető, vagy jelentős beruházásokat igényelnek, továbbá a tudományosan megalapozott táplálkozási ajánlások ellenére a vörshús-fogyasztás visszaszorítását szorgalmazza. Ráadásul ezzel egy időben lehetővé teszi egyes termékek EU-piacra jutását harmadik országból, függetlenül attól, hogy az adott országban milyen termelési módszereket, állategészségügyi és állatjóléti standardokat követnek. Ez – számos más ágazat mellett – a juhágazatot és a juhhús-előállítókat is rendkívül nehéz helyzetbe hozza, mert ezek az intézkedések veszélyeztetik az európai gazdálkodók

versenyképességét, a gazdaságos és fenntartható termelés feltételeit.

A szabadkereskedelmi megállapodások kedvezőtlen kumulatív hatását már most is erőteljesen érzik a bőrükön az EU-s gazdálkodók. Jelentős kihívások elé állítják őket, ráadásul olyan időszakban, amikor alapvető elvárás velük szemben, hogy mindent megtegyenek és minél többet befektessenek a termelés hatékonyságának és fenntarthatóságának javítására érdekében.

Ez alapján nem meglepő, hogy az EU juhágazatának szereplői – különösen a juhhús-előállítók – általában véve elfogadhatatlannak tartják, hogy a kereskedelmi tárgyalásokon további engedményeket tegyen az EU harmadik országbeli partnereknek, és elleneznek minden olyan piacra jutást, ami tovább rontja gazdálkodásuk jövedelmezőségét, veszélyezteti a közösség termelését, elriasztja az európai termelés fejlesztéséhez szükséges beruházásokat, továbbá nem teszi lehetővé a magas európai normák hatékony érvényesítését.

Az EU célja továbbra is az kell legyen, hogy élelmiszer-szuverenitásunkat és az élelmiszer-biztonságot fenntartsuk, egyúttal lehetővé tegyük a helyi foglalkoztatást, a biológiai sokféleség védelmét, szorgalmazzuk a fenntartható termelési rendszerek alkalmazását, miközben Európa kulturális és társadalmi örökségét is óvjuk.

Általánosságban el kell utasítani az EU-ban nem engedélyezett állatgyógyászati készítményekkel, az engedélyezett, de kevésbé szigorúan ellenőrzött termékekkel kezelt, valamint az EU állatjóléti standardjánál rosszabb feltételek között nevelt állatok és a belőlük készített állati eredetű termékek bejutását a közösség piacára.

Az EU kereskedelmi szakértőinek és a tárgyalásban részt vevőknek a megállapodás véglegesítésekor figyelembe kellene vennie, hogy 2023 őszén újabb javaslatcsomag várható a gazdaságok szintjén, a szállítás közben és a leöléskor alkalmazandó állatjóléti feltételekről,

valamint az állatjóléti címkézésről, mert ezek várhatóan tovább növelik az uniós állattenyésztők terheit, és a feltételek teljesítéséhez további beruházásokat kell végrehajtaniuk.

A gazdaságok szintjén jelenleg nem vonatkoznak az uniós jogszabályokból fakadó állatjóléti előírások sem az élve importált állatokra, sem az állati termékekre. Pedig a harmadik országok állattenyésztőivel szembeni hátrány a költségekben és beruházásokban alapvetően a gazdaságok szintjén jelentkezik. Az EU termelői e téren vannak kitéve a leginkább a tisztességtelen verseny kockázatának. Minden új vagy akár már most is alkalmazott uniós előírás, aminek a betartását továbbra sem írják elő az EU-ba juhhúst exportáló harmadik országoknak, tovább növeli az uniós termelőivel szembeni versenyelőnyt.

Azonkívül a jelenlegi gyakorlat félrevezetheti az EU-s fogyasztókat, mert ők nem feltétlenül vannak tisztában vele, hogy az EU-n kívüli országok valójában milyen állatjóléti, állat-egészségügyi és élelmiszerbiztonsági szabályozást alkalmaznak.

Ki kell emelni továbbá azt is, hogy az EU juhhússzektorának egyik sajátossága a piac szezonálitása. Az árak két időszakban a legmagasabbak, húsvétkor és karácsonykor. A tapasztalatok azt mutatják, hogy az exportőrök ezt kihasználják, ekkor árasztják el termékeikkel az EU piacát.

Összefoglalva elmondható, hogy amennyiben az EU juhágazatának és juhhús-előállításának a versenyképessége tovább romlik, az jelentős hatással lesz a vidéki térségek életképességére, népességmegtartó erejére, valamint a gazdálkodás szerkezetére. Az EU mezőgazdasága és azon belül a kiskérődző-ágazat is komoly demográfiai kihívással néz szembe. A generációváltás nehézségeinek kezeléséhez a jövedelemstabilitás megteremtése lenne az egyik kulcs, ezáltal lehetne vonzóbbá tenni a fiatalabbak számára a mezőgazdasági ágazatban való elhelyezkedést.

Mindezek fényében kellene minél alaposabban mérlegelni az említett szempontokat a szabadkereskedelmi megállapodások tárgyalása során, hogy enyhüljön az EU-s gazdálkodókra nehezedő nyomás és meg lehessen előzni a piaci zavarok kialakulását. Különben még nagyobbak lesznek a negatív hatások!

BOROVKA ZSUZSA

Források: Copa-Cogeca - Background note - Preliminary assessment of the negotiations for an FTA with New Australia, Opinion Piece - EU's trade agenda weighs heavily on the European beef and sheep meat sectors

Az a jó üzlet, amelyiknek a végén mindenki mosolyog

A Juh és Kecse Ágazatért Egyesület Elismert Szakmaközi Szervezetet (JKÁE) 2021-ben ismerte el az állam. Május végén a szakmaközi szervezet közgyűlése Oláh Tibort, a Hunland kiskérődző-kereskedelmi vezetőjét (a Hunland 2021 óta tagja a szervezetnek) választotta elnökségi tagnak. Ebből az alkalomból beszélgettünk vele a kiskérődző-ágazat helyzetéről és a kereskedelmi tendenciákról.

Oláh Tibor a Gödöllői Agrártudományi Egyetemen végzett agrármérnökként. Ezután 14 évig egy egyetemi tanüzemet vezetett, később sertésletelepek ágazatvezetőjeként dolgozott. A Hunlanddal is a sertéseken keresztül került kapcsolatba, mert a cégnek értékesítették a hízókat. 2017-ben megürült a báránykereskedelmi vezetői állás, és Jos Janssen, a Hunland-cégcsoport tulajdonosa megkereste Oláh Tibort, hogy vállalná-e a pozíciót. Akkor még elég távol álltak tőle a juhok, ennek ellenére rábólintott, és alig két héttel később felmondott. Áprilisban került a pozícióba, éppen a húsvéti szezon végére, és kezdőként eléggé megijesztette a hajtás, ami fogadta. Jos Janssen mégis rábeszélte, hogy maradjon, és nem bánta meg. Ahogy fogalmazott: aki az első két-három hónapot túléli, annak sikerült felvenni a tempót és

bírni fogja. Oláh Tibor annyira belejött, hogy hatodik éve vezeti a kiskérődző-kereskedelmi ágazatot. Azt vallja, tanulni mindig és mindenkitől lehet, sőt kell is, ami megkönnyítette számára a szükséges szakmai fogások elsajátítását.

Az általa vezetett ágazat fő tevékenysége valóban a báránykereskedelem, de kisebb mennyiségű kecskével is foglalkoznak.

Több országban vásárolnak fel bárányokat. A Hunland Magyarország legjelentősebb bárányfelvásárlója, több mint 200 ezer bárányt vásárolnak fel évente, hogy a nemzetközi piacon értékesítsék őket.

Ezzel a mennyiséggel a magyar piac több mint 40 százalékát birtokolják. Szinte természetesen, hogy egy szakmaközi szervezetnek a tagjai között kell tudnia Oláh Tibort és rajta keresztül a Hunlandot, hiszen az egyesületnek az ágazat többségét kell képviselnie, hogy a szavának jelentősége legyen. Oláh Tibor bíz benne, hogy a JKÁE hosszú távon jól működő, rugalmas, életképes érdekképviseleti szervezet lesz. Elnökségi tagként ezt próbálja elősegíteni. Bíz benne, hogy az ágazat magyarországi szereplői együtt hatékonyabban tudnak reagálni a báránypiac változásaira, és azoknak megfelelő döntéseket tudnak hozni.

Elmondása szerint sokat változott a juhkereskedelem összetétele, mióta a szakmában dolgozik. Korábban a termelő gazdákból, a felvásárlókból – vagy inkább felhajtókból – és az állatokat tőlük átvevő – általában olasz – vevőkből állt a piac. Mára a jellemzően a vevők érdekeit néző felhajtók helyébe juhkereskedők léptek, akik a gazdák igényeit helyezik előtérbe. Ez mindenképpen pozitív változás, hiszen ha elégedett a gazda, akkor nem hagy fel a termeléssel, így tovább működik az ágazat. Partneri viszony kialakítására kell törekedni a gazdákkal, mert a mindkét fél számára jövedelmező hosszú távú kapcsolatnak az az alapja. Ez akár tanácsadásban is megnyilvánulhat, mert a kereskedőnek nagyobb rálátása van a piacra. Javaslati megfogadásával a termelő is jobban jár. Oláh Tibornak az a célja, hogy a termelők a legjobb elérhető árat kapják, a vevők elégedettek legyenek a minőséggel, és hogy a kereskedő se járjon rosszul.

Jos Janssennek van erre egy nagyon találó mondása: „Az a jó üzlet, amelyiknek a végén mindenki mosolyog.”

Ennek eléréséhez arra is szükség van, hogy a termelő rugalmasan kezelje a bárányok eladását, vagyis ne adja el a bárányt megszokásból annak, aki addig is megvette, mert nem biztos, hogy mindig ő vásárol a legjobb feltételekkel és a legjobb áron.

A juhágazat helyzetéről Oláh Tibor azt gondolja, hogy a piac viszonylag gyorsan változik, és bár rendszeresek a piaci hullámvölgyek, mindig hosszú távon kell gondolkodni. Nem szabad elhamarkodottan, kedvezőtlen pillanatnyi körülmények alapján döntést hozni. Jó példának tartja erre, amikor a török piac felvásárolta a tenyészjerkéket. Oláh Tibor szerint nagy hiba volt a jövő tenyészállatait eladni az országból, annak ellenére is, hogy pillanatnyilag kiemelkedő árat fizettek érte. Ő azt vallja, hogy érdemes inkább a

trendekkel szembe menni: amikor mindenki elad, várjunk ki, amikor mindenki vesz, akkor adjunk el.

Magyarország legnagyobb élőállat-kereskedőiként ők nemcsak régen rájöttek erre, hanem ennek megfelelően cselekedtek. Saját bárányos telepeket tartanak fent a felvásárolt bárányok hizlalására – és hogy kivárják a legjobb lehetőséget az eladásukra. Általában 13–17 ezer bárányt hizlalnak saját telepeken, vagyis akkora állományt, amivel akár nagyobb volumenű váratlan megrendeléseket is ki tudnak szolgálni. Ehhez, természetesen folyamatosan stabil anyagi háttérre van szükség, de mivel tengerentúli piacokra is szállítanak, létszükséglet számukra, hogy beruházzanak ilyen típusú telepek fenntartásába és folyamatos feltöltésébe.

Az említett piac ugyanis nagy mennyiségű, akár 4–5 ezer egységes méretű, 35–40 kilogrammos, kiváló egészségű állatokat igényel, és képesnek kell lenni akkor teljesíteni a megrendelést, amikor a vevő kéri. Kérdésünkre, hogy magyar beszállítók vagy termelők tudják-e ezt biztosítani, Oláh Tibor elmondta, hogy a magyar állomány nem egységes, ami nem jó az árutermelés szempontjából, és hogy mindenképpen javítani kell a minőségen.

Szerinte ezt azzal kellene elősegíteni, hogy különválasszunk az árutermelő és a törzstenyésztő gazdák támogatását. Sajnálatosnak tartja, hogy még mindig nincsenek ekként elkülönítve a támogatások, pedig jó volna, ha lehetséges volna, hogy az árutermelő juhászokat az általuk értékesített bárányok mennyisége és minősége alapján, a törzstenyésztőket pedig a jelenlegi és jövőbeni piaci igényeket kielégítő törzsellomány előállításában érdekben végzett szakmai munkájuk alapján lehetne támogatni. És ezzel visszanyarodtunk a szakmaközi szervezet szerepéhez: egyik legfontosabb feladata az, hogy egy asztalhoz ültesse az ágazat résztvevőit, hogy létrejöhessen a diskurzus, illetve hogy az annak során megfogalmazott gondolatokat a megvalósítás felé terelje.

Oláh Tibor szerint a mai, legeltetésre alapozott juhtartás még jó ideig fennmarad, de előbb-utóbb teret nyer az intenzív tartásmód. A legelőkeres-villanypásztoros tartás bevezetését a szükség fogja kikényszeríteni, mert már ma se nagyon találni embert, aki a juhokat felügyelné, aki legeltetné. Már jelen-

leg is számos gazda intenzíven tartja és neveli a bárányokat, mert felismerték, hogy az így tartott bárányok értékesítési ára fedezi a plusz költségeket.

A Hunland ezt a szempontot is figyelembe veszi, kiegyensúlyozott, nagyobb kilengésektől mentes árakkal igyekezik dolgozni, hogy a gazdák számára is jól tervezhetővé tegyék az évet. Ennek érdekében a gazdáknak is tennie kell: megtérülési számítások alapján kell fejleszteniük az állományt és javítani a minőséget.

Eleve jó genetikai adottságú állományt kell termelésbe állítani, az állomány egészség állapotát folyamatosan figyelni kell, szükség esetén pedig haladéktalanul el kell végezni a kezeléseket. Ezzel a szemlélettel sok felesleges költséget meg tudnak spórolni. Ugyanígy fontos a tartási hely modernizálása, nem szabad a mára elavult módszereknél megragadni. Fontos, hogy a gazdák képezzék magukat, tisztában legyenek az újabb trendekkel és lehetőségekkel – tanulni sohasem szegyen.

Az utóbbi években rengeteget változott a báránypiac, a vevőkör és a szállítási desztinációk pedig különösen sokat. A változásoknak számos pozitív hozadéka van. A piac szinte egész évben állandóan igényli a bárányokat, meg-

szűnt a szezonális, vagyis nem csak a három nagy olasz ünnep környékén nagy a forgalom.

Más mezőgazdasági ágazatokban azt mondják, hogy a feldolgozott áru sokkal jobban értékesíthető és a bevétel is sokkal nagyobb, mint a „feldolgozatlan” esetében. Azonban a bárányokra ez nem teljesen igaz. Oláh Tibor szerint egyrészt valóban szükség volna hazai vágóhidakra és feldolgozott áru-ra, viszont egyes piacokat csak az élő állatok érdeklik, egyrészt a tradíciók miatt, másrészt mert a frissen vágott bárányhús sokkal értékesebb. Ezért a hazai vágóhid-kapacitás bővítése nagy körültekintést igényel. Ennek ellenére valószínűnek tartja, hogy az állatvédők élőállat-szállítás elleni törekvései előbb-utóbb célt érnek, ami rákényszeríti az ágazatot, hogy a feldolgozás felé lépjen. Az, hogy ez mekkora piaci átrendeződéssel jár, egyelőre a jövő zenéje.

Mindezek után Oláh Tibor lát-e fantáziát a báránynevelésben? Nagyon is optimista, válaszolta. Azt javasolja, hogy akinek van rá lehetősége és érdeklődik a juhtartás iránt, vágjon bele. Igaz, teljes embert követel, de a sok munkáért kárpótol a szépsége és az, hogy értéket teremt.

VÉTER TÍMEA

A JUHLEGELTETÉS 13+1 SZABÁLYA

1.

A tavaszi legeltetés kezdését, tarlólegeltetést átmeneti idővel, szoktatással kell megoldani.

2.

Kihajtás idején, a hasmenés elkerülésére, a gyapjú koloncosodásának megelőzésére szalmát, szénát, száraz répaszeletet etessünk.

3.

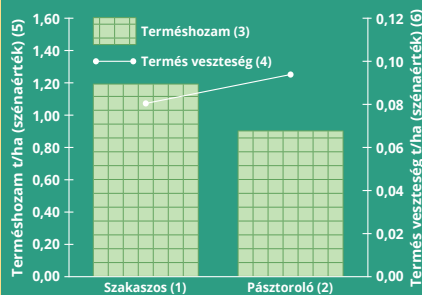

Mélyen fekvő, pangó vizes legelőket juhokkal endoparazitás fertőzés (májmetely, tüdő-, gyomor- és bélférgesség) elkerülése érdekében ne legeltessünk!

4.

A harmat felszállása utáni legeltetéssel kisebb a parazitás fertőzés veszélye.

5.

A juh a déli meleg órákban nem legel, a legeltetési időt reggeli, délelőtti és késő délutáni órákra kell szervezni.

6.

Legelőn tartott állatoknak hozzáférhető helyen nyalósót kell biztosítani.

7.

Ha pásztorkutya zaklatja az állatokat, a többlet mozgás rontja a termelési eredményeket. Szabad legeltetést alkalmazva, a kutyát évente két alkalommal (márciusban és októberben) féregteleníteni kell!

8.

Legkedvezőbb a stabil kerítéssel kialakított, szakaszos legeltetés.

9.

Távoli legelőkön (a több kilométeres út napi megtételének elkerülése végett) nyári szállást kell létesíteni. Csak olyan mezőn legeltessünk, ahol a juh maximum 6-8 órán belül jóllakhat!

10.

Tűző napon, árnyékot adó fa vagy építmény nélkül ne delectessünk!

11.

Gondoskodni kell a gyomok, bogáncsok irtásáról (a takarmányos, bogáncsos gyapjú csökkentett értékű).

12.

Csírázó gabona-, kukorica- és cukorrépatarlót sokáig ne legeltessünk, előtte szalmát, szénát etessünk vagy száraz legelőn jártassunk.

13.

A kukoricatarlók legeltetésekor nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy ez a takarmányozás fehérjehiányos.

+1.

A pillangósokat fokozatosan, szoktatva legeltessük. Eső után pillangósokat nem szabad legeltetni, a legeltetés befejeztével pedig közvetlenül nem szabad itatni.

Forrás:

Jávor András, Póti Péter: Juhenyésztés (Budapest, 2014, Mezőgazda Kiadó)

